

Nr 99.

Ankom till riksdagens kansli den 13 maj 1916 kl. 3 e. m.

Utlåtande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående bidrag till Sveriges allmänna exportförening.

(3:e avd.)

I den till riksdagen den 14 januari 1916 avlåtna propositionen angående statsverkets tillstånd och behov har Kungl. Maj:t under punkt 32 av sjunde huvudtiteln föreslagit riksdagen att, i avbidan på den proposition om anvisande av medel för ändamålet, som kunde bliva förelagd riksdagen, såsom bidrag till Sveriges allmänna exportförenings verksamhet under innevarande år bland de extra anslagen under sjunde huvudtiteln för år 1917 beräkna ett belopp av 26,000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i en den 7 april 1916 till riksdagen avlåten, till statsutskottet för förberedande behandling överlämnad proposition (nr 206), under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att, under villkor att Sveriges allmänna exportförening under år 1916 bedriver sin verksamhet i huvudsakligen den omfattning och form, som i företedd förslagsstat för samma år angives, samt att i granskningen av föreningens räkenskaper och verksamhet deltagar en av Kungl. Maj:t förordnad revisor, såsom bidrag till föreningens verksamhet under innevarande år å extra stat för år 1917, utöver av Kungl. Maj:t ur handels- och sjöfartsfonden och manufakturförslagslånefonden för samma ändamål anvisade belopp, anvisa ytterligare ett belopp av 25,700 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att redan under innevarande år disponera detsamma.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till åberopade statsrådsprotokollet.

Sveriges allmänna exportförening, som alltsedan sin tillkomst år 1887 åtnjutit statsunderstöd, har i sådant avseende för vart och ett av åren 1910, 1911, 1912 och 1913 tilldelats ett sammanlagt belopp av 35,100 kronor för föreningens verksamhet ävensom tillerkänts rätt till ersättning för föreningens postavgifter med det belopp, vartill desamma enligt postbok och kvitterade räkningar visades hava under året uppgått, dock att nämnda ersättning icke fått överstiga för ett vart av åren 1910 och 1911 4,300 kronor samt för vardera av åren 1912 och 1913 5,500 kronor.

Statsunderstödet har under nämnda fyra år årligen utgått med 5,000 kronor ur handels- och sjöfartsfonden, med 13,300 kronor ur manufaktur-förlagslånefonden och med 16,800 kronor av utav riksdagen beviljade medel, varjämte ersättningen för postavgifter guldits ur sistnämnda fond.

Härefter har statsunderstödet till föreningen för åren 1914 och 1915 utgått med vissa reducerade belopp. Sålunda sänktes understödet, frånsett ersättningen för postavgifterna, vilken fortfarande utgick med 5,500 kronor, för år 1914 till 30,900 kronor och för år 1915 till 24,850 kronor. Denna anslagsminskning kom manufaktur-förlagslånefonden till godo, och riksstatsanslaget ävensom bidraget ur handels- och sjöfartsfonden bibehölls vid oförändrade belopp av respektive 16,800 kronor och 5,000 kronor. Manufaktur-förlagslånefonden, ur vilken fortfarande gäldades ersättningen för postavgifterna, kom alltså att därutöver för nu ifrågakvarande ändamål bidraga med 9,100 kronor för år 1914 och 3,050 kronor för år 1915.

Kungl. Maj:ts föreliggande framställning innebär, att statsunderstödet för år 1916 skulle utgå med 33,750 kronor, därav 25,700 kronor riksstatsanslag, 5,000 kronor ur handels- och sjöfartsfonden samt 3,050 kronor ur manufaktur-förlagslånefonden, ur vilken fond jämväl ersättning för postavgifter med högst 6,000 kronor skulle utgå.

*Utskottets
yttrande.*

Den till grund för anslagsäskandet liggande beräkningen av statsunderstödet belopp har i två hänseenden givit utskottet anledning till erinran.

Utskottet kan sålunda icke finna, att några bärande skäl blivit anförda till stöd för den av exportföreningen föreslagna höjningen av verkställande direktörens redaktörsarvode från 1,000 kronor till 2,000 kronor, varigenom totallönen för direktören skulle höjas från 11,000 kronor till 12,000 kronor. Utskottet anser därför, att detta arvode bör bibehållas vid 1,000 kronor.

Beträffande exportföreningens förslag om ett understöd å 3,000

kronor till föreningens avgångne kamrerare hade departementschefen i sitt yttrande till statsrådsprotokollet beräknat, att en statstjänsteman med motsvarande löneförmåner och motsvarande antal tjänsteår som den nämnde kamreraren i föreningens tjänst i pension skulle erhålla omkring 2,700 kronor, med vilket belopp enligt departementschefens åsikt det föreslagna understödet borde utgå. Häremot anser emellertid utskottet böra erinras, att den omförmälde kamreraren i motsats till en statstjänsteman icke erlagt några avgifter för sin pensionering. Vid sådant förhållande har utskottet funnit det ifrågavarande understödet — i den mån det lägges till grund för statsunderstödet storlek och utan att beslutet må anses prejudicerande för ett fortsatt bedömande från riksdagens sida av frågan, huruvida eller i vilken omfattning dylikt statsunderstöd må utgå — lämpligen böra nedsättas till det av kommerskollegium ifrågasatta beloppet 2,400 kronor.

Med de av utskottet nu föreslagna jämkningarna skulle statsunderstödet till föreningen för innevarande år utgå med 32,450 kronor.

I fråga om den av departementschefen förordade fördelningen av utgifterna för statsunderstödet mellan fonder och riksstat vill utskottet erinra därom, att sistlidet års riksdag i skrivelse den 28 maj 1915, i anledning av nedsättningen av statsunderstödet för samma år, anförde, bland annat, att riksdagen icke velat underlåta att framhålla, hurusom det syntes kunna ifrågasättas, om åtgärden att låta hela minskningen av statsunderstödet tillgodokomma manufakturförslagslånefonden vore den lämpligaste, och om icke fasthellre åtminstone en del av denna minskning bort beräknas på riksstatsanslaget. Riksdagen ville dock ej motsätta sig Kungl. Maj:ts förslag, men ansåg sig i allt fall böra uttala önskvärdheten av att vid framtida anslagsäskanden för ifrågavarande ändamål frågan om den lämpligaste uppdelningen av statsunderstödet på de båda fonderna och riksstatsanslaget toges under förnyat övervägande. På grund av den uppfattning av förevarande angelägenhet, som tagit sig uttryck i riksdagens berörda yttrande och då, enligt vad utskottet inhämtat, manufakturförslagslånefondens behållning under år 1915 väsentligt ökats, så att densamma lämnar god tillgång till något större bidrag än det nuvarande, anser utskottet för sin del, att riksstatsanslaget icke bör belastas med hela den nu föreslagna förhöjningen, utan synes anslaget icke böra sättas till högre belopp än 20,000 kronor. Återstoden, 12,450 kronor jämte ersättning för postavgifter, skulle alltså utgå ur handels- och sjöfartsfonden samt manufakturförslagslånefonden med den fördelning, som av Kungl. Maj:t må bestämmas.

På grund av vad utskottet sålunda anfört, får utskottet hemställa,

att riksdagen må, under villkor att *Sveriges allmänna exportförening* under år 1916 bedriver sin verksamhet i huvudsakligen den omfattning och form, som i företedd förslagsstat för samma år angives, samt att i granskningen av föreningens räkenskaper och verksamhet deltagar en av Kungl. Maj:t förordnad revisor, såsom bidrag till föreningens verksamhet under innevarande år å extra stat för år 1917, utöver de belopp för samma ändamål, som av Kungl. Maj:t må anvisas ur handels- och sjöfartsfonden och manufakturförslagslånefonden, anvisa ytterligare ett belopp av 20,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att redan under innevarande år disponera detsamma.

Stockholm den 13 maj 1916.

På statsutskottets vägnar:

CARL SWARTZ.

Vid förestående ärendes behandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *C. J. G. Swartz, S. H. Kvarnzelius, O. Jonsson, O. M. Strömberg, H. F. Lamm, H. H. K. Ericson, G. M. H. Ekelund, C. G. Ekman, J. Nilsson, A. C. Lindblad, O. Bergqvist* och *A. Pers* samt

från andra kammaren: herrar *F. V. Thorsson, K. V. Rydén* i Malmö, *C. Persson* i Stallerhult, *G. Odqvist, E. A. Nilson* i Örebro, *N. A. Nilsson* i Kabbarp, *A. Wiklund, J. Ström, A. Anderson* i Råstock, *J. Olofsson* i Digernäs, *G. R. J. Åkerman* och *A. V. Särström*.

Reservationer:

av herrar *A. C. Lindblad, A. Pers, F. V. Thorsson, K. V. Rydén, C. Persson, E. A. Nilson, N. A. Nilsson, A. Wiklund, J. Ström, A. Anderson, J. Olofsson* och *O. V. Sävström*, vilka ansett att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»Den till grund — — — — erinran.

Utskottet kan — — — — 1,000 kronor.

Beträffande — — — — borde utgå. Denna framställning kan emellertid utskottet icke biträda. Även om staten under en följd av år lämnat bidrag till exportföreningens verksamhet, så följer därav ingalunda, att staten påtagit sig plikten att sörja för pensioneringen av dess tjänstemän. I betraktande av det stora antal föreningar av olika slag, till vilkas verksamhet staten lämnar bidrag, måste enligt utskottets uppfattning ett bifall till Kungl. Maj:ts nu förevarande framställning leda till synnerligen vittgående och ur statsfinansiell synpunkt betänkliga konsekvenser, i följd varav utskottet finner sig böra avstyrka anslagsäskandet i nu berörda avseende.

Med de — — — — med 30,050 kronor.

I fråga om — — — — högre belopp än 17,600 kronor återstoden — — — — bestämmas.

På grund av vad sålunda anförts, får utskottet hemställa,

att riksdagen må, under villkor att *Sveriges allmänna exportförening* under år 1916 bedriver sin verksamhet i huvudsakligen den omfattning och form, som i företedd förslagsstat för samma år angives, samt att i granskningen av föreningens räkenskaper och verksamhet deltagar en av Kungl. Maj:t förordnad revisor, såsom bidrag till föreningens verksamhet under innevarande år å extra stat för år 1917, utöver de belopp för samma ändamål, som av Kungl. Maj:t må anvisas ur handels- och sjöfartsfonden och manufakturförslagslånefonden, anvisa ytterligare ett belopp av 17,600 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att redan under innevarande år disponera detsamma.»